

AUTONÓMNOSŤ ÚVAHY (PRESVEDČENIA) SÚDU, KTORÝ PODÁVA NÁVRH NA KONANIE O SÚLADE PRÁVNÝCH PREDPISOV, O NESÚLADE NAPÁDANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

I. Oprávnenie podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy v spojení s § 162 ods. 1 Civilného sporového poriadku patrí všeobecnému súdu, ktorý pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov. Oprávneným súdom je všeobecný súd ktorejkoľvek inštancie, a teda ak odvolací súd dospeje k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, má plnohodnotnú možnosť takýto návrh podať. Nie je účelné a hospodárne, aby súd vyššej inštancie, ktorý nadobudne presvedčenie o nesúlade právnych predpisov rozhodujúcich pre právne posúdenie veci, ukladal takýto postup súdu nižšej inštancie, ktorý takéto pochybnosti v dovtedajšom priebehu konania nenaznačil.

II. Viazanosť súdu prvej inštancie rozhodnutím odvolacieho súdu sa vzťahuje na právny názor rozhodujúci pre právne posúdenie veci. Odvolací súd teda nie je spôsobilý zaviazat' ho vlastnými pochybnosťami o súlade právnych predpisov. Záver, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, musí zostať predmetom autonómnej úvahy súdu, ktorý návrh podáva.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 4/2023 z 30. marca 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditsa, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Okresného súdu Košice I** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 95 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. decembra 2015 s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

Návrh **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov**

1. Ústavnému súdu bol 7. júla 2022 doručený návrh Okresného súdu Košice I (ďalej aj „navrhovateľ“ alebo „okresný súd“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 95 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o konkurze“) v znení účinnom do 31. decembra 2015 s čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

2. Z návrhu vyplýva, že navrhovateľ koná ako prvostupňový súd v konaní (vedenom pod sp. zn. 26 Cbi 9/2015) o žalobe žalobcu JUDr. Jaroslava Jakubča, správcu konkurznej podstaty úpadcu KOVOD, a. s. „v konkurze“ (ďalej len „konkurzný veriteľ“), proti žalovaným: 1. Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s., správca konkurznej podstaty úpadcu SLOVAKIA STEEL MILLS, a. s. v konkurze (ďalej len „úpadca“), a 2. Česká exportní banka, a. s. Predmetom žaloby je určenie popretej pohľadávky žalobcu, ktorý sa domáha, aby navrhovateľ rozhodol, že pohľadávky konkurzného veriteľa prihlásené súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok 1 z 31. marca 2015 v súhrnnej sume 22 264 075,61 eur ako „*Iná pohľadávka*“ a popreté, čo sa týka poradia uspokojenia zo strany správcu konkurznej podstaty úpadcu ako žalovaného v 1. rade a zo strany veriteľa spoločnosti Českej exportnej banky, a. s., ako žalovaného v 2. rade, sú, pokiaľ ide o prihlásené poradie, nesporné a budú sa v konkurznom konaní vedenom na majetok úpadcu uspokojovať v poradí ako „*Iné pohľadávky*“.

3. Navrhovateľ žalobu žalobcu rozsudkom č. k. 26 Cbi 9/2015-312 z 29. marca 2019 zamietol. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3 CoKR 36/2019-500 z 29. júla 2021 tento rozsudok zrušil a vec vrátil navrhovateľovi na ďalšie konanie a rozhodnutie s poukazom na to, že výklad právnej normy § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom do 31. decembra 2015 a v znení účinnom od 1. januára 2016 je sporný. Podľa krajského súdu má byť preto úlohou navrhovateľa podať návrh ústavnému súdu na začatie konania o súlade právnych predpisov, a to ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom do 31. decembra 2015 a tiež v znení účinnom od 1. januára 2016. Krajský súd v tejto súvislosti zároveň konštatoval, že „*po zaujatí stanoviska ústavným súdom*“ navrhovateľ vo veci rozhodne.

4. Vychádzajúc z uvedeného, navrhovateľ uznesením č. k. 26 Cbi 9/2015-544 z 21. marca 2022 v znení opravného uznesenia č. k. 26 Cbi 9/2015-570 z 10. mája 2022 podľa § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku konanie prerušil a ústavnému súdu podal návrh na začatie konania tak, ako je vymedzený už v bode 1.

5. Navrhovateľ vo svojom návrhu napáda znenie ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom do 31. decembra 2015, podľa ktorého „*Tak isto ako podriadená pohľadávka sa uspokojí tiež zmluvná pokuta a pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom; na prípadné zabezpečenie týchto pohľadávok zabezpečovacím právom sa v konkurze neprihliada.*“.

5.1. Zákonom č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bol s účinnosťou od 1. januára 2016 novelizovaný o. i. aj zákon o konkurze, pričom v § 95 zákona o konkurze šlo o dve zmeny – bola upravená formulácia ustanovenia § 95 ods. 3 a v § 95 bol doplnený nový ods. 4.

5.2. V zmysle tejto novely ustanovenie § 95 ods. 3 zákona o konkurze od 1. januára 2016 znelo: *«Tak isto ako podriadená pohľadávka sa uspokojí tiež zmluvná pokuta a pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávky bol spriaznený s úpadcom (ďalej len „spriaznené pohľadávky“); na prípadné zabezpečenie týchto pohľadávok zabezpečovacím právom sa v konkurze neprihliada.»*

6. Podľa názoru navrhovateľa napadnuté ustanovenie nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

6.1. Navrhovateľ svoj návrh odôvodnil takto (bod 11 návrhu navrhovateľa): *«Zásadný rozpor citovaného zákonného ustanovenia s Ústavou SR a Dohovorom je daný skutočnosťou, že v prípade, že by došlo k výkladu uvedeného ustanovenia účinného do 31.12.2015 a toho istého ustanovenia účinného od 01.01.2016 rozdielne, došlo by k vytvoreniu dvoch rôznych skupín veriteľov, pričom jedna skupina pri posudzovaní podľa ustanovenia účinného do 31.12.2015 by bola uspokojovaná v poradí ako „podriadená pohľadávka“ a ďalšia skupina posudzovaná podľa ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR účinného od 01.01.2016 by bola posudzovaná v skupine „iné pohľadávky“. Pri posudzovaní výkladu ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR je potrebné vychádzať zo skutočného obsahu a účelu právnej normy. Nekomfortným výkladom § 95 ods. 3 ZKR účinným do 31.12.2015 tak ako je to uvedené v zákone, by došlo k výraznému zhoršeniu pozície veriteľov, čo zrejme nebolo úmyslom zákonodarcu.»*

7. Na základe takto vymedzených dôvodov navrhovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutého ustanovenia s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

8. Ústavnému súdu bolo 27. januára 2023 doručené podanie žalobcu označené ako „*Urgencia žalobcu na ďalší postup vo veci a doplnenie právnej argumentácie navrhovateľa*“, v ktorom žalobca uvádza, že návrh navrhovateľa je „*pomerne strohý, pričom neobsahuje právnu argumentáciu žalobcu k spornému výkladu § 95 ods. 3 ZKR*“, a zároveň ponúka vlastnú argumentáciu k dôvodnosti návrhu navrhovateľa.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

9. Podstatou návrhu na začatie konania je namietaný nesúlad ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom do 31. decembra 2015 s čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

9.1. Predmetom konania pred navrhovateľom, v súvislosti s ktorým podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, je rozhodovanie o určení popretej pohľadávky žalobcu, ktorý sa domáha, aby navrhovateľ rozhodol, že pohľadávky konkurzného veriteľa prihlásené súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok 1 z 31. marca 2015 v súhrnnej sume 22 264 075,61 eur ako „*Iná pohľadávka*“ a popreté, čo sa týka poradia uspokojenia zo strany správcu konkurznej podstaty úpadcu ako žalovaného v 1. rade a zo strany veriteľa spoločnosti

Českej exportnej banky, a. s., ako žalovaného v 2. rade, sú, čo sa týka prihláseného poradia, nesporné a budú sa v konkurznom konaní vedenom na majetok úpadcu uspokojovať v poradí ako „*Iné pohľadávky*“.

10. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

11. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či návrh na začatie konania obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov (§ 75 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy v prípade, ak sa príslušný súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 ústavy alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1 ústavy.

12.1 Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre príslušný súd záväzný. Podľa § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas národná rada a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, môže podať súd v súvislosti s prejednávanou vecou.

12.2. Návrh na začatie konania podal okresný súd ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy, ktorý je v súlade s § 35 ods. 2 zákona o ústavnom súde riadne zastúpený príslušným sudcom. Právomoc všeobecného súdu podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov je obmedzená čl. 144 ods. 2 ústavy, ako aj § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde.

13. Podľa § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá ústavnému súdu návrh na začatie konania.

13.1. Vo vzťahu k splneniu tejto podmienky ústavný súd zistil, že navrhovateľ prerušil konanie uznesením č. k. 26 Cbi 9/2015-544 z 21. marca 2022 v znení opravného uznesenia č. k. 26 Cbi 9/2015-570 z 10. mája 2022.

14. Podľa § 75 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov musí obsahovať označenie právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ktorého nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou navrhovateľ namieta.

14.1. Podľa § 75 písm. c) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov musí obsahovať označenie predpisu vyššej právnej sily, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia alebo medzinárodnej zmluvy, jej časti alebo niektorého jej ustanovenia, s ktorým napadnutý právny predpis podľa navrhovateľa nie je v súlade.

14.2. Ústavný súd konštatuje, že návrh spĺňa náležitosti podľa § 75 písm. a) a c) zákona o ústavnom súde, t. j. obsahuje označenie ustanovení právnych predpisov rôznej právnej sily, ktorých vzájomný nesúlad sa návrhom napáda.

15. Podľa § 75 písm. b) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov musí obsahovať dôvody, ktoré vedú navrhovateľa k pochybnostiam o súlade napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou.

15.1. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania návrhu osobitne zaoberal aj otázkou, či tento spĺňa požiadavku podľa § 75 písm. b) zákona o ústavnom súde, t. j. či je návrh ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený.

15.2. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že jednou z osobitných náležitostí návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov je uvedenie konkrétnych dôvodov, ktoré vedú navrhovateľa k pochybnostiam o súlade napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou. Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podaný ústavnému súdu teda musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa dostatočné ústavnoprávne požiadavky (napr. PL. ÚS 2/2018, PL. ÚS 21/2020, PL. ÚS 13/2021, PL. ÚS 16/2021, PL. ÚS 17/2021, PL. ÚS 4/2022, a PL. ÚS 7/2022). Ústavnoprávne požiadavky odôvodnenia predstavujú najmä dostatočnú argumentáciu navrhovateľa, ktorá preukazuje dostatok dôvodov na namietaný nesúlad, ktorý by bolo možné vysloviť po prípadnom prijatí návrhu na ďalšie konanie. Ústavný súd nepovažuje za dostatočné také odôvodnenie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, v ktorom absentuje podrobnejšie opísanie súvislostí medzi napadnutou právnou úpravou a ďalšími súvisiacimi ustanoveniami príslušného právneho predpisu, prípadne iných právnych predpisov reglementujúcich podmienky ochrany základného práva, vo vzťahu ku ktorému je namietaný nesúlad napadnutej právnej úpravy, a ústavnú akceptovateľnosť prípadných zásahov doň, ako aj uvedenie dôvodov, na základe ktorých navrhovateľ dospel k záveru, že v danom prípade nie je možný ústavne súladný výklad a aplikácia relevantných právnych noriem. Teda nepostačuje, aby v návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov navrhovateľ len stroho a izolovane prezumoval neústavnosť napadnutej právnej úpravy. Navrhovateľ musí predložiť dostatok dôvodov, ktoré by svojou relevanciou preukazovali možnosť reálneho nesúladu napadnutej právnej úpravy s referenčnými

právnymi normami. Absencia dôvodov, ktoré sú podstatnou obsahovou náležitosťou návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, vedie k celkovej nepresvedčivosti návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov a signalizuje skôr podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov len z opatrnosti alebo rezignácie vykonať v danom prípade ústavne súladný výklad relevantných právnych noriem.

15.3. Vychádzajúc z týchto východísk, ústavný súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľa nie je odôvodnený ústavne akceptovateľným spôsobom.

16. Posudzujúc obsahové aj formálne prvky odôvodnenia návrhu, sa javí, že navrhovateľ ho podal predovšetkým, ak nie výlučne, z dôvodu, že mu takýto postup uložil krajský súd. V konaní, ktoré predchádzalo zamietnutiu žaloby, navrhovateľ zjavne žiadne pochybnosti o súlade napadnutých ustanovení s ústavou a dohovorom, resp. dodatkovým protokolom nemal. K veľmi stručnej artikulácii takýchto pochybností ho primälo až odôvodnenie uznesenia krajského súdu, ktorý rozsudok navrhovateľa zrušil. Z postupu navrhovateľa sa zároveň javí ako zrejmé, že „pokyn“ krajského súdu na podanie tohto návrhu vnímal ako záväzný.

16.1. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína dve podstatné okolnosti. Po prvé, oprávnenie podať návrh na začatie konanie podľa čl. 125 ods. 1 ústavy v spojení s § 162 ods. 1 Civilného sporového poriadku patrí všeobecnému súdu, ktorý pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov. Je nesporné, že takto oprávneným súdom je všeobecný súd ktorejkoľvek inštalácie a že teda ak práve krajský súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, mal plnohodnotnú možnosť takýto návrh podať. Nie je účelné a hospodárne, aby súd, ktorý nadobudne presvedčenie o nesúlade právnych predpisov rozhodujúcich pre právne posúdenie veci, ukladal takýto postup súdu nižšej inštalácie, ktorý žiadne takéto pochybnosti v dovtedajšom priebehu konania nenaznačil.

16.2. Po druhé, viazanosť prvostupňového súdu rozhodnutím odvolacieho súdu sa vzťahuje na právny názor rozhodujúci pre právne posúdenie veci. Inak povedané, odvolací súd nie je spôsobilý zaviazat' prvostupňový súd vlastnými pochybnosťami o súlade právnych predpisov. Záver, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, jednoducho musí zostať predmetom autonómnej úvahy toho súdu, ktorý návrh podáva.

16.3. Ústavný súd v tejto súvislosti už v minulosti opakovane konštatoval, že pokiaľ vyšší súd dospeje k názoru o nesúlade právnych predpisov, má podať sám ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, pričom nie je oprávnený v tomto vysloviť záväzný právny názor a uložiť nižšiemu súdu nejakú povinnosť (PL. ÚS 22/02, PL. ÚS 29/2020).

17. Navrhovateľ sa síce formálne s pokynom krajského súdu stotožnil a návrh podal, javí sa však, že práve už spomenuté okolnosti boli dôvodom, pre ktorý odôvodnenie návrhu nedosiahlo ústavne akceptovateľné parametre.

17.1. Jadro odôvodnenia návrhu je sústredené v časti vety znejúcej takto: «... v prípade, že by došlo k výkladu uvedeného ustanovenia účinného do 31.12.2015 a toho istého ustanovenia účinného od 01.01.2016 rozdielne, došlo by k vytvoreniu dvoch rôznych skupín veriteľov, pričom jedna skupina pri posudzovaní podľa ustanovenia účinného do 31.12.2015 by bola uspokojovaná v poradí ako „podriadená pohľadávka“ a ďalšia skupina posudzovaná podľa ustanovenia § 95 ods. 3 ZKR účinného od 01.01.2016 by bola posudzovaná v skupine „iné pohľadávky“.»

18. V odôvodnení návrhu chýba zrozumiteľná ústavnoprávna argumentácia opretá o relevantnú judikatúru ústavného súdu a prípadne aj medzinárodných súdnych orgánov, a to tá, v ktorej ide o meritum veci, ako aj tá, v ktorej ide o podmienky právomoci ústavného súdu vydať derogačný nález vo vzťahu k už derogovaným právnym normám, požiadavky prejudiciality či nemožnosti dosiahnuť materiálnu ochranu ústavnosti prostredníctvom ústavne konformného výkladu zo strany všeobecných súdov.

19. V rámci preferencie ústavného súdu pre materiálny prístup k ochrane ústavnosti však zásadný dôvod nedostatočnosti odôvodnenia návrhu navrhovateľa predstavuje skutočnosť, že z odôvodnenia návrhu nijako nevyplýva dôvod, pre ktorý by pre všeobecné súdy nemala byť dostupnou metóda ústavne konformného výkladu a pre ktorý by teda ústavný súd nemal zohľadniť judikatúrne ustálenú požiadavku zdržanlivosti a sebaobmedzenia. Naopak, návrh, ako aj „pokyn“ krajského súdu rámcujú pochybnosti o súlade právnych predpisov pojmom „sporný výklad“ a práve v tej časti návrhu, ktorá by sa dala považovať za pokus o odôvodnenie, navrhovateľ uvádza, že nesúlad medzi napadnutým ustanovením a označenými ustanoveniami ústavy a dohovoru by vznikol „v prípade rozdielného výkladu“ zo strany súdov.

19.1. Navrhovateľ pritom netvrdí, že iný ako „rozdielny výklad“ by bol výkladom *contra legem*, a nijako tiež neodôvodňuje nevyhnutnosť uplatniť práve taký výklad, aký označuje za „nekomfortný“.

19.2. V posudzovanom návrhu ide o také závažné nedostatky, ktoré ústavný súd nemôže odstraňovať z úradnej povinnosti, pričom v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde tieto nedostatky nie je v konaní o súlade právnych predpisov ústavný súd oprávnený odstraňovať ani výzvou navrhovateľovi na doplnenie návrhu (PL. ÚS 4/2022).

20. Pokiaľ ide o podanie žalobcu doručené ústavnému súdu 27. januára 2023 (pozri bod 8 odôvodnenia tohto uznesenia), ústavný súd pripomína svoju predchádzajúcu judikatúru (osobitne uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 46/2015 a PL. ÚS 2/2017), v ktorej ústavný súd o. i. konštatoval: „Z § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že odôvodnenie každého návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane odôvodnenia návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov) je neoddeliteľnou súčasťou samotného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Zo zákona o ústavnom súde nevyplýva, aby za odôvodnenie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom bolo

považované iné než odôvodnenie obsiahnuté v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.“

20.1. Vzhľadom na uvedené závery ústavného súdu, ktoré sú plne aplikovateľné aj po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom, ústavný súd na právnu argumentáciu predloženú žalobcom v podaní doručenom ústavnému súdu 27. januára 2023 neprihliadal.

21. Ústavný súd, majúci na zreteli uvedené skutočnosti, pri predbežnom prerokovaní návrhu dospel k záveru, že návrh navrhovateľa nemá náležitosti ustanovené § 75 písm. b) zákona o ústavnom súde, pričom tento nedostatok nie je v konaní o súlade právnych predpisov povinný odstraňovať výzvou navrhovateľovi na doplnenie návrhu, preto návrh navrhovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

III.

Obiter dictum

22. Nad rámec uvedeného ústavný súd ako *obiter dictum* uvádza, že navrhovateľ vidí neústavnosť napadnutého ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom do 31. decembra 2015 nie v samotnom ustanovení ako takom (v jeho obsahu), ale v jeho porovnaní s právnou úpravou účinnou od 1. januára 2016.

22.1. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje, že v skutočnosti v ustanovení § 95 ods. 3 zákona o konkurze nedošlo 1. januára 2016 k žiadnej obsahovej zmene, ale len k určitému formulačnému spresneniu textu, pričom aj príslušná dôvodová správa vo vzťahu k tejto zmene konštatuje: „*Precizuje sa súčasná právna úprava spriaznených pohľadávok vymedzením obdobia.*“ Napadnuté znenie ustanovenia § 95 ods. 3 zákona o konkurze zavedené s účinnosťou od 1. decembra 2012 a účinné v tomto znení do 31. decembra 2015 za spriaznenú pohľadávku považuje „*pohľadávku, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom*“. Právna úprava účinná od 1. decembra 2016 za spriaznenú pohľadávku považuje „*pohľadávku, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo kedykoľvek od vzniku pohľadávky bol spriaznený s úpadcom*“.

23. Z porovnania oboch týchto znení vyplýva, že tieto sú obsahovo totožné a niet medzi nimi žiadneho rozdielu po vecnej stránke. Pohľadávka nadobúda právny status spriaznenej pohľadávky, ak patrí veriteľovi, ktorý je spriaznený s úpadcom. Tento právny status jej už ostáva natrvalo bez ohľadu na to, či jej veriteľ prestane byť spriaznenou osobou s úpadcom alebo ju postúpi osobe, ktorá nie je spriaznenou osobou úpadcu. V čase vyhlásenia konkurzu, resp. v čase prihlásenia dotknutej pohľadávky môžu nastať dve situácie:

a) veriteľ je spriaznenou osobou úpadcu (Ak veriteľ je spriaznenou osobou s úpadcom, prihlásená pohľadávka má vždy právny status spriaznenej pohľadávky.),

b) veriteľ nie je spriaznenou osobou úpadcu (Ak veriteľ nie je spriaznenou osobou s úpadcom, prihlásená pohľadávka nemá právny status spriaznenej pohľadávky za predpokladu, že ani nikdy v minulosti tento právny status nemala. Ak čo len v určitom okamihu tento právny status mala, je spriaznenou pohľadávkou.).

24. Nadväzujúc na uvedené, je vhodné uviesť, že ustanovenie § 95 ods. 3 zákona o konkurze v znení účinnom od 1. januára 2016 doznalo zásadnú obsahovú zmenu v spojitosti s novozavedeným ods. 4 do tohto ustanovenia. Podľa ods. 4 nepôjde o spriaznenú pohľadávku, ak veriteľ pri nadobudnutí pohľadávky nevedel a ani pri vynaložení odbornej starostlivosti nemohol vedieť, že ide o spriaznenú pohľadávku. Touto zmenou sa skutočne vytvárajú dve kategórie spriaznených pohľadávok. Ustanovenie § 95 ods. 4 zákona o konkurze, ktoré „mení spriazneného veriteľa na nespriazneného“, však navrhovateľom nebolo napadnuté.

25. Zároveň je potrebné uviesť, že aj keby hypoteticky šlo o obsahovú zmenu právnej úpravy, podľa prechodných ustanovení v § 206c zákona o konkurze platí, že konania začaté pred 1. januárom 2016 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. decembra 2015. Z týchto dôvodov vo všetkých konaniach začatých do 31. decembra 2015 majú veritelia rovnaký právny režim pri uspokojovaní svojich pohľadávok.